

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN THEMAONDERZOEK ARBEIDSMARKTGERICHTE UITSTROOMPROFIEL VSO

De Monoliet, inclusief Knoopcollege|Sluisgroepen

Plaats : Leeuwarden
BRIN nummer : 23JT|OKE 01|VSO
Onderzoeksnummer : 288073
Datum onderzoek : 24 mei 2016
Datum vaststelling : 30 augustus 2016

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
2	BEVINDINGEN	7
3	VERVOLGTOEZICHT	12

1 INLEIDING

De Inspectie van het Onderwijs bezocht op 24 mei 2016 De Monoliet te Leeuwarden voor een onderzoek naar de kwaliteit van het onderwijs in de arbeidsgerichte leerweg, de leerroute die leidt tot het arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel. De school verzorgt voortgezet speciaal onderwijs aan leerlingen in de leeftijd van 13 tot 20 jaar met beperkingen in gedrag en/of psychiatrische problematiek.

Themaonderzoek arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel vso

Doel van dit onderzoek is het verzamelen van informatie in het kader van een landelijk themaonderzoek naar de staat van het voortgezet speciaal onderwijs in Nederland. De vraagstelling van dit themaonderzoek luidt: in hoeverre bereiden de scholen die het arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel aanbieden de leerlingen voldoende voor op een arbeidsplaats in de samenleving. Daarnaast onderzoekt de inspectie hoe de school zorg draagt voor de kwaliteit van het onderwijspersoneel dat deze leerroute verzorgt.

De inspectie voert dit onderzoek uit in het voorjaar van 2016 op circa 30 vso-scholen. Voor het onderzoek hanteert zij een thematisch waarderingskader dat is gebaseerd op het Toezichtkader voortgezet speciaal onderwijs 2012, Toezichtkader voortgezet onderwijs 2013 en het nieuwe conceptwaarderingkader (voortgezet) speciaal onderwijs. Conform de uitgangspunten van het programmatisch handhaven is tevens gecontroleerd of de school voldoet aan bepaalde wettelijke voorschriften, waaronder de bevoegdheid van leraren. Meer informatie over het toezichtkader voor voortgezet speciaal onderwijs is te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Onderzoeksopzet

De inspectie heeft documenten en gegevens over de school bestudeerd die bij de inspectie aanwezig zijn, alsmede documenten die de school aanleverde. Op basis hiervan zijn gesprekken gevoerd met functionarissen in de school. Tijdens het bezoek sprak de inspectie met de schoolleiding, de stagecoördinator, de intern begeleiders/gedragswetenschappers, leraren (zowel vakdocenten als groepsleraren) en leerlingen. In deze gesprekken is aandacht besteed aan aspecten van het onderwijs in het arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel. Met de leraren en de directie is tevens gesproken over de professionalisering van het

personeel in het algemeen en in het bijzonder ten behoeve van het arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel.

Ook vulde de school vragenlijsten voor de directie en leraren in over het onderwerp professionalisering. Verder bezocht de inspectie vier (praktijk)lessen in verschillende vakken. Tot slot bezocht de inspectie enkele stagebedrijven om nader kennis te nemen van de beroepspraktijkvorming.

Uitkomsten van het onderzoek

De inspectie vormde zich een algemeen beeld van de kwaliteit van het onderwijs aan de hand van de indicatoren uit het thematische waarderingskader. De inspectie geeft oordelen over de kwaliteit van het onderwijs maar omdat het om een beperkte selectie van indicatoren gaat, leidt het onderzoek niet tot een nieuw toezichtarrangement. Er verschijnt een gezamenlijke rapportage over de 30 themaonderzoeken in de volgende rapportage over de staat van het onderwijs (het Onderwijsverslag).

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staan de bevindingen uit het onderzoek op het gebied van de onderwijskwaliteit en de wettelijke voorschriften. Daarna volgt een beschouwing waarin de inspectie de tekortkomingen toelicht en de schoolontwikkeling waar mogelijk in samenhang beschrijft. Hoofdstuk 3 bevat het toezichtarrangement.

2 BEVINDINGEN

2.1 Kwaliteits- en nalevingsprofiel

In onderstaande tabel vermeldt de inspectie welke indicatoren zij bij dit onderzoek heeft betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het thematische waarderingskader arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel vso. De bevindingen staan weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de school de desbetreffende indicator heeft gerealiseerd. Voor de indicatoren 1.1 tot en met 1.3 spreekt de inspectie geen oordeel uit omdat een landelijke norm voor opbrengsten vooralsnog ontbreekt.

De inspectie onderzocht daarnaast of de school voldoet aan de naleving van enkele wettelijke voorschriften.

Legenda:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen (alleen bij opbrengsten)

Aspect 1: De onderwijsresultaten in het arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel zijn van voldoende niveau; de school volgt de ontwikkeling van de leerlingen		1	2	3	4	5
1.1	De school behaalt met haar leerlingen resultaten die ten minste in overeenstemming zijn met de gestelde norm.					•
1.2	De leerlingen behalen sociale en maatschappelijke competenties op het niveau dat ten minste in overeenstemming is met de gestelde norm.					•
1.3	De school voldoet aan de landelijke standaard voor bestendinging.					•
1.4	De school stelt vast of de leerlingen zich ontwikkelen conform het ontwikkelingsperspectief (in het bijzonder de arbeidscompetenties) en maakt naar aanleiding hiervan beredeneerde keuzes.		•			

Aspect 2: Het onderwijsaanbod is toereikend en bereidt de leerlingen voor op de arbeidsmarkt		1	2	3	4
2.1	Voor het arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel biedt de school de kerndoelen aan als te bereiken doelstellingen.			•	
2.2	Het leerstofaanbod van de leerroute sluit aan op de uitstroombestemming.			•	

Aspect 2: Het onderwijsaanbod is toereikend en bereidt de leerlingen voor op de arbeidsmarkt		1	2	3	4
2.3	De voorbereiding op en de uitvoering en begeleiding van de praktijkvorming zijn doeltreffend.			•	

Aspect 3: De kwaliteit van de praktijklessen is van voldoende niveau		1	2	3	4
3.1	De school heeft een veilige leer- en werksituatie voor zowel de leerlingen als het personeel.			•	
3.2	De inrichting van het gebouw en de lesruimten getuigen van een veilige en inspirerende leer- en werkomgeving.				•
3.3	De onderwijsactiviteit heeft een doelgerichte opbouw.			•	
3.4	De leraren geven duidelijke uitleg van de leerstof.			•	
3.5	De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.			•	
3.6	De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.			•	
3.7	De leerlingen krijgen effectieve feedback op hun leerproces.			•	
3.8	De leraren stemmen binnen de leerroute de aangeboden leerinhouden af op de onderwijsbehoeften van leerlingen.			•	
3.9	De leraren stemmen de instructie af op verschillen in instructiebehoeften van leerlingen.			•	

De school draagt zorg voor de kwaliteit van het arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel		1	2	3	4
4.1	De school evalueert regelmatig de kwaliteit van het onderwijsleerproces van het arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel.			•	
4.2	De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen in het arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel (waaronder de bereikte arbeidscompetenties).		•		
4.3	De school heeft een beeld van de competenties en functies die zij nodig acht voor het verzorgen van het arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel.			•	
4.4	De school heeft zicht op de ontwikkelbehoeften van het personeel.			•	
4.5	De school heeft een professionaliseringsbeleid gericht op het (verder) ontwikkelen van de kwaliteit van het personeel dat het arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel verzorgt.			•	

Wet- en regelgeving		Nee	Ja
-	De leraren die het onderwijs verzorgen, zijn daartoe bevoegd (WEC, art. 3).		•

2.2 **Beschouwing**

Algemeen beeld

De Monoliet verzorgt twee uitstroomprofielen, waaronder het uitstroomprofiel Arbeid voor leerlingen in zes groepen. Het team werkt in toenemende mate opbrengstgericht, waarbij de nadruk ligt op de competenties die nodig zijn om de jongeren voor te bereiden op arbeid. De verschillende vormen van stage en de praktijkvakken maken een substantieel deel uit van de leerroute. De tijd en aandacht die de school besteedt aan de algemeen vormende vakken kan de school duidelijker aangeven op het rooster en in de ontwikkelingsperspectieven. In deze ontwikkelingsperspectieven en de evaluaties daarvan is niet zichtbaar of het team ambitieuze keuzes maakt. Het beoogde uitstroomniveau voor de kernvakken ontbreekt in de ontwikkelingsperspectieven. De leerlingen verlaten de arbeidsmarktgerichte leerweg met een getuigschrift.

Toelichting

Opbrengsten en leerlingenzorg

De Monoliet volgt de cognitieve ontwikkeling van de leerlingen vooral met behulp van methodegebonden toetsen. De commissie voor de begeleiding geeft aan dat landelijk genormeerde toetsen voor deze doelgroep ontbreken. Jongeren die meer aankunnen, worden niet zichtbaar uitgedaagd. In de handelingsplannen, als onderdeel van de ontwikkelingsperspectieven, plant de mentor voor de vakken Nederlandse taal en rekenen en wiskunde per halfjaarlijkse periode de leerstof en evalueert na deze periode of de leerling deze planning heeft behaald. Het is onduidelijk of deze planning specifiek op de leerling is toegesneden en daarmee voldoet aan de onderwijsbehoeften van de jongere.

De school hanteert een gestandaardiseerd instrument voor het volgen van de sociale en emotionele ontwikkeling. De mentor formuleert doelen in de handelingsplannen op basis van de resultaten hiervan. Ook het leergedrag brengt de mentor in beeld met daarbij de geplande doelen.

Het ontwikkelingsperspectief bevat naast de uitstroombestemming een overzicht van belemmerende en bevorderende factoren en een integratief beeld. Dit document bevat veel informatie die deels statisch is (zoals de medische voorgeschiedenis en de schoolloopbaan) en deels informatie die niet leidt tot de onderbouwing van de uitstroombestemming. Ook de rol die stages en de praktijkvakken spelen in het behalen van het uitstroomperspectief is niet duidelijk. Het ontwikkelingsperspectief bevat niet het beoogde uitstroomniveau.

Daardoor geven het ontwikkelingsperspectief, de handelingsplannen en de evaluatie hiervan te weinig richting aan het onderwijzend personeel voor het handelen in de klas. De inspectie beoordeelt indicator 1.4 daarom als onvoldoende. Hierdoor zijn de ontwikkelingsperspectieven en de handelingsplannen (inclusief evaluatie) nu met name papieren documenten en geven te weinig richting aan het onderwijzend personeel voor het handelen in de klas. Het onderwijs is in het algemeen meer volgend dan plannend.

Onderwijsaanbod

De inspectie stelt vast dat het onderwijsaanbod in het uitstroomprofiel Arbeid overwegend van voldoende kwaliteit is. Het aanbod is gebaseerd op enkele algemene kerndoelen, de leergebiedoverstijgende kerndoelen en de kerndoelen gericht op de voorbereiding op arbeid. De jongere kan branchegerichte certificaten halen, hoewel die mogelijkheid niet is vermeld in het ontwikkelingsperspectief. Volgens de schoolgids komen alle kernvakken aan bod in het uitstroomprofiel Arbeid, maar dit is niet zichtbaar in de roosters. Voor de leergebiedoverstijgende ontwikkelingsgebieden gebruikt de school methodes. Leraren werken bij alle praktijklessen en de beroepspraktijkvorming (stages) aan arbeidsvaardigheden op basis van praktijklijnen. De opbouw van de beroepspraktijkvorming is duidelijk. De leerlingen starten naast de praktijkvakken met de begeleide interne stage, begeleide externe stage en vervolgens zelfstandige externe stage. Als laatste stap is een externe plaatsingsstage mogelijk. Stagecoördinatoren en stagebegeleiders begeleiden leerlingen en beoordelen de arbeidscompetenties conform de competentielijst arbeidsvaardigheden.

Onderwijsleerproces

De inspectie beoordeelt de kwaliteit van de (praktijk)lessen op alle indicatoren als voldoende. De leer- en werksituatie is voor zowel leerlingen als personeel veilig. De school is gehuisvest in een mooi ruim opgezet gebouw met goed ingerichte praktijkruimten en functionele theorielokalen. Leraren geven duidelijke uitleg, waar mogelijk in verschillende instructiegroepen. Leerlingen werken taakgericht en krijgen feedback op hun prestaties. De school kan de afstemming van de leerinhoud binnen de leerroute en de afstemming bij de instructie verder versterken als de doelen voor de leerlingen duidelijk zijn en voldoende ambitieus.

Kwaliteitszorg

De kwaliteitszorg is grotendeels van voldoende niveau. De inspectie beoordeelt een van de vijf indicatoren als onvoldoende.

De school heeft recent een audit uitgevoerd met name op het gebied van veiligheid en leerlingbetrokkenheid. Ook meet de school regelmatig de tevredenheid van leerlingen, ouders en medewerkers. De kwaliteitscyclus is ingevoerd en leidt tot bijstellingen in het beleid.

De Monoliet evalueert onvoldoende systematisch wat de opbrengsten zijn van de leerroute Arbeid, zowel op cognitief gebied als voor de leergebiedoverstijgende competenties en de arbeidsvaardigheden. De opbrengsten zijn per individuele leerling nauwelijks concreet in beeld. De school maakt geen analyse van de opbrengsten op groeps-, leerjaar- of schoolniveau. Hierdoor is indicator 4.2 onvoldoende.

In de vragenlijst van de inspectie van december 2015 valt op dat van 25 van de 85 uitgestroomde leerlingen onbekend is wat hun bestemming in de vervolgscholing is. Hierin zijn alle uitgestroomde leerlingen van De Monoliet meegeteld dus ook die van het uitstroomprofiel vervolgonderwijs. De locatieleiding tekent hierbij aan dat van de zogenoemde satellietgroepen wel in beeld is wat de gerealiseerde doorstroom is van de entree-opleiding naar het vervolgonderwijs.

De school formuleert jaarlijks het opleidingsplan. De leraren bepalen zelf hun opleidingsambities. Er zijn meerdere mogelijkheden om scholing te volgen, zowel voor het hele team als voor de individuele (praktijk)leraar. De schoolleiding heeft een goed beeld van de competenties en functies die nodig zijn voor het verzorgen van het uitstroomprofiel Arbeid. De leraren zijn bevoegd voor het verzorgen van onderwijs aan deze doelgroep. De leraarondersteuners krijgen indien nodig scholing aangeboden. Technisch onderwijsassistenten werken onder verantwoordelijkheid van een bevoegde leraar. De ontwikkelbehoeften van het personeel komen aan bod tijdens de jaarlijkse gesprekscyclus en door inventarisatie van wensen. De Monoliet beschikt over bekwaamheidsdossiers van het personeel. Deze bevatten niet standaard een competentieprofiel, prestatieafspraken of uitkomsten van lesobservaties, maar wel alle andere onderdelen, zoals blijkt uit de ingevulde vragenlijst door de schoolleiding en de gesprekken met een delegatie van het personeel en de schoolleiding.

3 VERVOLGTOEZICHT

De Inspectie van het Onderwijs handhaaft voor De Monoliet het basisarrangement. Dit betekent dat de inspectie op dit moment geen reden heeft om het toezicht te intensiveren. Het basistoezicht bestaat uit een jaarlijkse risicoanalyse en eventueel een themaonderzoek of een vierjaarlijks bezoek.